YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
6 päivänä marraskuuta 1979 *

Yhdistetyissä asioissa 16–20/79,

jonka Hof van cassatie, Belgia, on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

Openbaar Ministerie

vastaan

Joseph Danis (asia 16/79),

Edward Depre (asia 17/79),

Gerard Ingelbrecht (asia 18/79),

Walther Van de Ryse (asia 19/79) ja

Robrecht Huys (asia 20/79)

ennakkoratkaisun tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien yhteisön määräysten tulkinnasta sen ratkaisemiseksi, onko sellainen kansallinen järjestelmä, joka liittyy tuotteiden hinnankorotuksista ilmoittamiseen, yhteensoveltuva kyseisten määräysten kanssa,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti H. Kutscher, jaostojen puheenjohtajat A. O'Keeffe ja A. Touffait sekä tuomarit J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart ja G. Bosco,

julkisasiamies: H. Mayras,
kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Hof van cassatie, Belgia, on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 9.1.1979 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 2.2.1979, asiassa 16/79 ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisun kyseisen sopimuksen 30 artiklan tulkinnasta. Koska sama kansallinen tuomioistuin on asioissa 17/79, 18/79, 19/79 ja 20/79 samana päivänä tekemillään päätöksillä esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle saman kysymyksen, asiat yhdistetään tuomiota varten. Kysymykset ovat tulleet esille Belgian Openbaar Ministerien kansallisessa tuomioistuimessa aloittamissa rikosoikeudenkäynneissä, joissa vastaajat ovat karjanrehun tuottajia tai kauppiaita; vastaajia syytetään kuluttajahintojen korottamisesta useita kertoja 1.9.1972 ja 4.4.1973 välisenä aikana ilman 22.12.1971 Belgiassa tehdyssä ministeriön päätöksessä (*Staatsblad*, 28.12.1971) määrättyjen edellytysten mukaista ennakkoilmoitusta talousministeriölle.

2 Mainitun 22.12.1971 tehdyn ministeriön päätöksen 1 §:n 1 momentissa määrätään, että " – – tuottajien ja maahantuojien on ilmoitettava talousministeriölle – – kaikista hinnankorotuksista, joita ne aikovat soveltaa Belgian markkinoilla mihin tahansa tuotteisiin, raaka-aineisiin, elintarvikkeisiin, tavaroihin tai palveluihin, viimeistään kaksi kuukautta ennen niiden soveltamista". Saman päätöksen 4 §:n nojalla kyseistä kahden kuukauden määräaikaa pidennetään, jos toimivaltaiset viranomaiset toteavat, että hinnankorotusta koskeva ilmoitus ei sisällä kaikkia tarvittavia tietoja. Tässä tapauksessa määräaika alkaa siitä ajankohdasta, jolloin täydentävät tiedot on saatu. Lisäksi kyseisen päätöksen 5 §:ssä määrätään, että talousministeriö voi

ilmoittaa ilmoituksen tehneelle yritykselle ennen määräajan päättymistä, että "ilmoitettua hinnankorotusta ei saa soveltaa kokonaan tai osittain; tämä kielto on voimassa enintään kuuden kuukauden ajan - - "

3 Pääasian vastaajat ovat muun muassa väittäneet, että kyseisessä ministeriön päätöksessä määrätty ilmoitusvelvollisuus on määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaava ja siten ETY:n perustamissopimuksen 30 artiklassa kielletty toimenpide, erityisesti kyseiseen ilmoitukseen liittyvien määräaikojen osalta sekä siksi, että siinä annetaan toimivaltaisille viranomaisille valta lykätä hinnankorotuksen soveltamista kokonaan tai osittain.

4 Asian ratkaisemiseksi Hof van cassatie, Belgia, on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle kussakin asiassa seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko perustamissopimuksen 30 artiklaa tulkittava siten, että tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden kiellolla tarkoitetaan myös 22.12.1971 tehdyn ministeriön päätöksen määräyksiä - kyseisessä päätöksessä velvoitetaan kaikki tuottajat tai maahantuojat ilmoittamaan kaikista hinnankorotuksista, joita ne ovat aikeissa soveltaa Belgian markkinoilla mihin tahansa tuotteisiin, raaka-aineisiin, elintarvikkeisiin tai palveluihin, viimeistään kaksi kuukautta ennen niiden soveltamista - silloinkin kun

a) kyseisissä määräyksissä ei tehdä eroa tuotteiden välillä sen mukaan, onko kyse maahan tuoduista vai kotimaisista tuotteista,

b) kyseisissä määräyksissä annetaan ministeriölle toimivalta estää maahan tuotujen tuotteiden hinnankorotuksen välitön heijastuminen kuluttajahintoihin tai ainakin lykätä sitä enemmän kuin on hyväksyttävää,

c) kyseiset määräykset johtavat välttämättä siihen, että vastaajan johtaman yrityksen kaltaiset rehualalla toimivat yritykset kärsivät hinnankorotuksen viivästymisestä tämän hallinnollisen menettelyn seurauksena?"

5 Perustamissopimuksen 30 artiklassa kielletään kaikki vaikutukseltaan määrällisiä rajoituksia vastaavat toimenpiteet jäsenvaltioiden välisessä kaupassa. Kyseisen kiellon soveltamiseksi riittää, että kyseiset toimenpiteet saattavat tosiasiallisesti tai mahdollisesti haitata jäsenvaltioiden välistä kauppaa suoraan tai välillisesti.

6 Kansallisen tuomioistuimen esittämistä tiedoista käy ilmi, että edellä esitetyllä kysymyksellä pyritään selvittämään, koskeeko vaikutukseltaan määrällisiä rajoituksia vastaavien toimenpiteiden kielto myös sellaisia kansallisia säännöksiä ja määräyksiä, joissa ei tehdä eroa maahan tuotujen ja kotimaisten tuotteiden välillä, mutta joiden mukaisen hallinnollisen menettelyn seurauksena maahan tuotujen tuotteiden hinnankorotuksen heijastuminen kuluttajahintoihin välttämättä viivästyy erityisesti rehualalla toimivien yritysten osalta enemmän kuin on hyväksyttävää. Tällainen kansallinen säännöstö – vaikka siinä ainoastaan määrättäisiin, että tuottajalla tai maahantuojalla on velvollisuus "ilmoittaa" suunnitelluista hinnankorotuksista ennen kuin niitä aletaan soveltaa – on vaikutukseltaan hintasulkua vastaava toimenpide, koska "sulkua" sovelletaan tosiasiallisesti tuottajan ennen ilmoituksentekoa käyttämiin hintoihin vähintään koko odotusajan.

7 Vaikka hintasulkujärjestelmä, jota sovelletaan samalla tavalla kotimaisiin ja maahan tuotuihin tuotteisiin, ei sinänsä ole vaikutukseltaan määrällistä rajoitusta vastaava toimenpide, sillä voi kuitenkin olla sen kaltainen vaikutus, jos hinnat ovat sellaisella tasolla, että maahan tuotujen tuotteiden myynnistä tulee joko mahdotonta tai vaikeampaa kuin kotimaisten tuotteiden myynnistä. Näin on varsinkin silloin, kun on kyse sellaisesta kansallisesta järjestelmästä, jolla estetään maahan tuotujen tuotteiden hinnankorotusten heijastuminen kuluttajahintoihin ja joka näin ollen saa hintatason pysymään niin alhaisena, että – ottaen huomioon maahan tuotujen tuotteiden yleisen tilanteen verrattuna kotimaisiin tuotteisiin – taloudelliset toimijat, jotka tahtovat tuoda kyseisiä tuotteita asianomaiseen jäsenvaltioon, voivat tehdä niin ainoastaan tappiollisesti tai joutuvat kotimaisten tuotteiden hintasulun vuoksi suosimaan kotimaisia tuotteita.

8 Vaikka nämä huomiot jo sellaisinaan sisältävät riittävät tiedot kansallisen tuomioistuimen pyytämää ETY:n perustamissopimuksen 30 artiklan tulkintaa varten, on kuitenkin täsmennettävä – jotta kyseinen tuomioistuin saisi tietoonsa kaikki tulkinnan kannalta tarvittavat tiedot – että silloin kun on kyse tuotteista, joihin sovelletaan maatalousmarkkinoiden yhteistä markkinajärjestelyä, hintojen valvontaan liittyvien kansallisten toimenpiteiden yhteensovellettavuuden arviointi on suoritettava ottamalla huomioon kyseinen markkinajärjestely. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut oikeuskäytännössään – asiassa 31/74, Galli, 23.1.1975 antamassaan tuomiossa (Kok. 1975, s. 47), asioissa 65/75, Tasca, ja 88–90/75, Sadam, 26.2.1976 antamissaan tuomioissa (Kok. 1976, s. 291 ja s. 323), asiassa 154/77, Dechmann, 29.6.1978 antamassaan tuomiossa (Kok. 1978, s. 1573) sekä asiassa 223/78, Grosoli 12.7.1979 antamassaan tuomiossa (Kok. 1979, s. 2621) – aloilla, joihin

sovelletaan yhteistä markkinajärjestelyä, erityisesti siltä osin kuin se perustuu yhteiseen hintajärjestelmään, jäsenvaltiot eivät voi yksipuolisilla kansallisilla säännöksillä tai määräyksillä vaikuttaa sellaisiin hinnanmuodostusmekanismeihin, jotka ovat seurausta yhteisestä markkinajärjestelystä. Tässä oikeuskäytännössä on täsmennetty, ettei yhdessäkään yhteisön maatalousasetuksessa, jossa säädetään kyseisiin markkinoihin viittaavissa säännöksissä tarkoitettujen tuotteiden tuottaja- ja tukkuhintajärjestelmästä, kuitenkaan puututa jäsenvaltioiden toimivaltaan toteuttaa yksipuolisia toimenpiteitä, jotka kohdistuvat vähittäis- ja kuluttajahintojen muodostumiseen, ellei perustamissopimuksen muista määräyksistä muuta johdu, ja edellyttäen, etteivät mainitut toimenpiteet vaaranna kyseisen yhteisen markkinajärjestelyn tavoitteita ja toimintaa eivätkä varsinkaan siihen liittyvää hintajärjestelmää.

9 Oikeudenkäyntiasiakirjoista käy ilmi, että käsiteltävänä olevassa asiassa ne tuotteet, joita kansallisen tuomioistuimen esittämä yhteisön oikeuden tulkintaa koskeva kysymys koski, olivat pääasian vastaajien oikeudenkäynnin aikana toimittamien tietojen mukaan rehuja, joiden viljapitoisuus on korkea. Koostumuksensa perusteella kyseiset tuotteet olivat siis vilja-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 13 päivänä kesäkuuta 1967 annetun neuvoston asetuksen N:o 120/67/ETY (EYVL 1967, N:o 117, s. 2269) 1 artiklan d kohdassa tarkoitettua "rehua"; näin ollen niihin sovelletaan mainittua yhteistä markkinajärjestelyä. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo ilmaissut asiassa 31/74, Galli, tuomio 23.1.1975 (Kok. 1975, s. 47), asetuksessa N:o 120/67/ETY perustetun vilja-alan yhteisen markkinajärjestelyn tavoitteena on vilja-alan yhteisesti hallinnoitavien yhteismarkkinoiden toteuttaminen yhteisössä; tätä varten sen yhteydessä on säädetty sellaisesta järjestelmästä ja kyseistä markkinajärjestelyä koskevasta kehyksestä, jossa keskeinen sija on tuotanto- ja tukkumyyntivaiheissa sovellettavalla "hintajärjestelmällä". Kansallinen hintojenvalvontajärjestelmä, jota sovelletaan tällaisen yhteisen markkinajärjestelyn alaisiin tuotteisiin ja johon kuuluu hintasulku sekä tuotanto- että tukkumyyntivaiheessa, tunkeutuu mainitun markkinajärjestelyn soveltamisalueelle ja on siksi yhteensoveltumaton sen kanssa, jos kansallinen tuomioistuin katsoo, että se vaikuttaessaan hintoihin myös myyntiketjun myöhemmissä vaiheissa vaarantaa markkinajärjestelyn tavoitteet ja toiminnan.

10 Kaikki nämä syyt huomioon ottaen on vastattava, että kansallisen tuomioistuimen tarkoittama kansallinen hintojenvalvontasäännöstö on ETY:n perustamissopimuksen 30 artiklassa kielletty, vaikutukseltaan tuonnin määrällistä rajoitusta vastaava toimenpide, jos hinnat ovat sellaisella tasolla, että maahan tuotujen tuotteiden myynnistä tulee joko mahdotonta tai vaikeampaa kuin kotimaisten tuotteiden myynnistä tai jos sen vaikutuksena on kotimaisten

tuotteiden suosiminen maahan tuotujen tuotteiden kustannuksella. Sen kaltainen kansallinen säännöstö on lisäksi yhteensoveltumaton 13.6.1967 annetussa neuvoston asetuksessa N:o 120/67/ETY perustetun vilja-alan yhteisen markkinajärjestelyn kanssa siltä osin kuin sitä sovelletaan kyseisessä asetuksessa tarkoitettujen tuotteiden hintoihin tuotanto- ja tukkumyyntivaiheissa. Se on lisäksi yhteensoveltumaton kyseisen markkinajärjestelyn kanssa, jos kansallinen tuomioistuin katsoo, että se voi vaikuttaessaan hintoihin myös myyntiketjun myöhemmissä vaiheissa vaarantaa markkinajärjestelyn tavoitteet ja toiminnan.

Oikeudenkäyntikulut

11 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Belgian hallitukselle, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Hof van cassatien, Belgia, 9.1.1979 tekemillään päätöksillä esittämät kysymykset seuraavasti:

Kansallisen tuomioistuimen tarkoittama kansallinen hintojenvalvontasäännöstö on ETY:n perustamissopimuksen 30 artiklassa kielletty, vaikutukseltaan tuonnin määrällistä rajoitusta vastaava toimenpide, jos hinnat ovat sellaisella tasolla, että maahan tuotujen tuotteiden myynnistä tulee joko mahdotonta tai vaikeampaa kuin kotimaisten tuotteiden myynnistä tai jos sen vaikutuksena on kotimaisten tuotteiden suosiminen maahan tuotujen tuotteiden kustannuksella. Sen kaltainen kansallinen järjestelmä on lisäksi yhteensoveltumaton 13.6.1967 annetussa neuvoston asetuksessa N:o 120/67/ETY perustetun vilja-alan yhteisen markkinajärjestelyn kanssa siltä osin kuin sitä sovelletaan kyseisessä asetuksessa tarkoitettujen tuotteiden hintoihin tuotanto- ja tukkumyyntivaiheissa. Se

on lisäksi yhteensoveltumaton kyseisen markkinajärjestelyn kanssa, jos kansallinen tuomioistuin katsoo, että se vaikuttaessaan hintoihin myös myyntiketjun myöhemmissä vaiheissa vaarantaa markkinajärjestelyn tavoitteet ja toiminnan.

Kutscher O'Keeffe Touffait

Mertens de Wilmars Pescatore Mackenzie Stuart Bosco

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä marraskuuta 1979.

A. Van Houtte
kirjaaja

H. Kutscher
presidentti